एष दशाङ्गधूपस्तु रुद्रस्यापि मनोहरेदिति" शब्दार्थचि० धृतवाक्यम्। पुष्पदानोत्तरं देवाय दीयमाने ३धूपविशेषे यथा "मधुसक्तं घृतं गन्धो गुग्गुल्वगुरुगैलजम्। सरलं सिद्धसिद्धार्थं दशाङ्गधूप उच्यते इति"। अन्यच्च। कर्पूरं कुष्ठमगुरु गुग्गुलुर्मलयोद्भवम्। केशरं वालकं पत्रं त्वक् जातीकोषसुत्तमम्। सर्वमेतद्घृतयुतं दशाङ्गधूप ईरित" इति।

दशाङ्गुल न०दश अङ्गुलय इव फलत्वगुपरि सन्त्यस्य अच्। १खर्बुजे फलभेदे भावप्र०तस्य फलोपरि अङ्गुलाकारदशसिरासत्त्वात् तथात्वम्। तद्गुणाः खर्बुजशब्दे २४६९ पृ० उक्ताः। दश अङ्गुलयः प्रमाणमस्य तद्धितार्थद्विगोः ठञ् तस्य लुक् अचसमा०। २दशाङ्गुलिप्रमाणयुक्ते त्रि०। "निःक्षेप्योऽयोमयः शङ्कुर्ज्वलन्नास्ये दशाङ्गुलः" मनुः। सहस्रशीर्षेत्यादि "अत्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम्" ऋ० १०।९०।१ "दशाङ्गुलं दशाङ्गुलिपरिमितं देशमत्यतिष्ठत् अतिक्रम्य व्यवस्थितः" भा०।

दशाधिपति पु० ६त० ज्योतिषोक्ते १दशापतौ रव्यादिग्रहे दशानां पदातीनामधिपतिः। दशपदात्यधिपत्ते राजनियुक्ते २सैन्यभेदे च (जमादार) "समानाशनपानास्ते कार्याः द्विगुणवेतनाः। दशाधिपतयः कार्याः शताधिपतयस्तथा। ततः सहस्राधिपतिं कुर्याच्छूरमतन्द्रितम्" भा०शा०१००अ०।

दशानन पु० दश आननान्यस्य। रावणे शब्दर०। "दशानन किरीटेभ्यस्तृणं राक्षसस्त्रियः" रघुः। "ध्वंसितोद्धत दशाननाम्" (लङ्काम्) माघः। दशास्यादयोऽप्यत्र।

दशानिक पु० आने जीवने हितः आनिकः दशाभेदे आनिकः। दन्तीवृक्षे शब्दच०

दशान्त पु० ६त०। १वार्द्धके २वर्त्तिकान्ते च। "निर्विष्टविषयस्नेहः स दशान्तमुपेयिवान्। आसीदाशन्ननिर्वाणः प्रदीपार्चिरिवोषसि" रघुः।

दशामय पु० दशामया यस्मात्। रुद्रे हेमच०।

दशापवित्र न० दशा वस्त्राञ्चलं पवित्रमिव। श्राद्धादिदेवे वाससःखण्डे। "दशापवित्रनामको यो वस्त्रखण्डस्तेनोद्धृतो द्रोणकलशमूलमध्ये वितुभागान् मन्त्रगतैस्त्रिभिः शोधयेत्" "दशापवित्रस्य मध्ये शुक्लां पूर्वां स्रुवं सोमधारास्रावणार्थं यजमान आवध्नाति,सा नाभिरित्युच्यते। उदीचीनदशमशाचीननाभि च दशापवित्रं कृत्वा द्रोणकलशस्योपरिष्टाद्दृढत्वादयस्ततो वितनुयुः। वितन्य च दशापवित्रस्य कोणान् धारयेयुः" ता० ब्रा०१।२ भा०। "अथ दशापवित्रमुपस्पृश्य हङ्करोति" शत० ब्रा० ४।२।२।११

दशारुहा स्त्री दशसु दिक्षु आरोहति आ+रुह-क। कैवर्त्तीमुस्तके राजनि०।

दशार्ण पु० दश ऋणानि दुर्गाणि भूमयो जलाधारा वा यत्र "प्रवत्सेत्यादिना" पा०षट्टिः। १देशभेदे स च देशः वृ० सं० कूर्म्मविभागे १४ अ० आग्नेय्यामुक्तो यथा "आग्नेय्यां दिशि कोसलाः" इत्युपक्रमे "निषादराष्ट्राणि पुरिकदाशार्णाः"। स्वार्थे अण्। "तुलाधरेऽवन्त्यपरान्त्य साधून् वणिग्दशार्णान् भरुकच्छपांश्च" ५ अ०। "सप्तव्याधा दशार्णेषु" श्राद्धे पाद्मपितृगाथा। तद्ब्राह्मणशब्दो यत्रानुवाकेऽध्याये अस्ति विसृष्टा०अण्। दाशार्ण दशार्णशब्दयुक्ते अनुवाके अध्याये च। सोऽभिजनोऽस्य तस्य राजा वा अण्। दाशार्ण पित्रादिक्रमेण तद्देशवासिनि तन्नृपे च "तत्र दाशार्णको राजा सुधर्म्मा लोमहर्षणम्। जघान भीमसेनेन महद्युद्धं निरायुधम्" भा०स०२८ अ०। भीमप्राचीजये। अत्र स्वार्थे क। बहुषु अणो लुक्। "पूर्वमागस्कृतो जित्वा दशार्णाः समरे जिताः" भा०आ० ११३अ०। "विजित्याल्पेन कालेन दशार्णानजयत् प्रभुः। प्रतीचीस्योऽपि तन्नामा देशोऽस्ति "तान् दशार्णान् स जित्वा च प्रतस्थे पाण्डुनन्दनः" भा० स० ३१ अ०। नकुलप्रतीचीजये। अतएव भा०भी० ९अ० "अतज्जर्द्धजनपदाञ्जिगीषुं गदतोमम" इत्युपक्रमे "उत्तमाश्च दशार्णाश्च मेकलास्योत्कलैः सह" इत्यत्र उत्तमत्वेन पूर्वं पूर्वदक्षिणस्याम् दशार्णानुक्त्वा "जठराः कुक्कुराश्चैव सदशार्णाश्च भारत!। पुनरन्यो निर्विशेषो दशार्णदेश उक्तः। परस्ताच्च "वातायना दशार्णाश्च रोमाणः कुशविन्दवः इत्यत्र वातायनत्वेन विशेषणात् तादृशोऽपि देशभेदोऽस्तीति गम्यते। "सम्पत्सन्ने कतिपयदिनस्थायिहंसा दशार्णाः" मेघ०।

दशार्णेयु पु० पौरवरौद्राश्वन्नृपस्य पुत्रभेदे "दशार्णेयुर्जलेयुश्च स्थलेयुश्च महाबलः" हरिवं०३१अ०।

दशार्द्ध न० दशानामर्द्धम्। १पञ्चसंख्यायां २तत्संख्येये च "अष्टौमात्रा विनाशिन्यो दशार्द्धानान्तु याः स्मृताः" मनुः। "छिद्रेण यन्त्रस्य समर्पयध्वं शरैः शितैर्योमचरैर्दशार्द्धैः" भा०आ० १८५ अ०। दश बलानि ऋध्नोति ऋध-अण्। ३दशबले बुद्धे त्रिका० दशबलशब्दे दृश्यम्।

दशार्ह पु०क्रोष्टुवंश्यस्वफल्कपुत्रभेदे "स्वफल्कस्य जज्ञिरे पुत्रास्त्रयः